

N:o 116.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående pension åt extra landtmätaren i Göteborgs och Bohus län, kommissionslandtmätaren Albert Emanuel Söderström; gifven Stockholms slott den 29 mars 1912.

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att extra landtmätaren i Göteborgs och Bohus län, kommissionslandtmätaren Albert Emanuel Söderström må från och med månaden näst efter den, under hvilken han entledigats från sina befattningar i landtmäteristaten, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 1,600 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

*Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29
mars 1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Petersson, anförde vidare.

I en till Kungl. Maj:t ställd, af landtmäteristyrelsen med underdånigt utlåtande den 30 december 1911 öfverlämnad ansökning har extra landtmätaren i Göteborgs och Bohus län, kommissionslandtmätaren Albert Emanuel Söderström anhållit om utverkande åt honom af en årlig pension å 1,600 kronor eller det belopp, Kungl. Maj:t kunde finna skäligt.

Söderström, som är född den 21 maj 1855, uppnår alltså nästa födelsedag en ålder af 57 år. Efter att hafva fullgjort föreskrifven elevtid och undergått landtmäterieexamen, konstituerades han den 5 maj 1880 till landtmäteriauskultant, hvarefter han befordrades den 2 augusti 1901 till vice kommissionslandtmätare och den 2 juni 1905 till kommissions-

landtmätare samt förordnades den 31 december 1909 till extra landtmätare. Vid midten af år 1912 kan han således räkna 32 tjänstår, däraf 11 såsom vice kommissionslandtmätare och kommissionslandtmätare.

Af ett handlingarna bilagdt läkarbetyg framgår, att sökanden numera på grund af svårartadt åderbräck i bägge benen, ägghvitesjukdom och degenererad hjärta är för framtiden arbetsoduglig samt oförmögen att sin tjänst utöfva, äfvensom att denna hans sjuklighet under de senaste åren förvärrats och ökats, hufvudsakligen genom ansträngande arbete å fältet.

Till stöd för sin ansökning har Söderström anført hufvudsakligen följande.

Det vore enligt Söderströms mening till fullo ådagalagdt, att den sjuklighet, som nu gjort honom arbetsoduglig, till stor del vållats af hans tjänst. Hans ekonomiska ställning gjorde det emellertid omöjligt för honom att taga afsked från sin tjänst, därest ej pension till erforderligt belopp blefve honom beviljad. Han hade hustru och tre minderåriga barn, det yngsta allenast sex år gammalt, att försörja. Söderström vore visserligen ägare af en för år 1911 till 101,000 kronor taxerad fastighet i Göteborg, men denna lämnade, enligt Söderströms samma år afgifna själfdeklaration, i hyra för uthyrda lägenheter, efter afdrag af egna förvaltnings- och underhållskostnader, allenast ett belopp af 2,476 kronor 70 öre, hvaremot räntan å i fastigheten intecknad gäld uppginge till 2,089 kronor 61 öre. Hans inkomst af arbete under det år, samma själfdeklaration afsåge, utgjorde 1,600 kronor såsom extra landtmätare och 1,915 kronor 66 öre i form af sportler af landtmäterier och öfriga i samband därmed stående uppdrag. Han hade emellertid under året drabbats af förluster till vida större belopp än ofvan upptagna inkomstbelopp, som jämte 62 kronor 67 öre i ränteinkomst utgjorde hans totalinkomst. På grund häraf hade — såsom ock framgår af en ansökningen bifogad debetsedel — det belopp, för hvilket han år 1911 taxerats för inkomst- och förmögenhetsskatt, uppgått till allenast 700 kronor. Utan den äskade pensionen vore han ej i stånd att efter ett eventuellt afskedstagande försörja sig och de sina, och ville han jämväl framhålla den uppenbara omöjligheten för honom att, på grund af sin sjukdom, hädanefter genom enskilda uppdrag kunna förskaffa sig några inkomster.

I sitt förberörda utlåtande har landtmäteristyrelsen anført bland annat följande.

Söderström, som redan år 1875 aflagt fullständig afgangsexamen vid Chalmers tekniska läroanstalt i Göteborg, hade därigenom i åtskilliga

delar förvärfvat större tekniska insikter än sina jämnåriga kamrater inom landtmäteristaten. Härigenom funne det sin naturliga förklaring, att hans håg och intresse legat åt den del af landtmäteriet, där han kunnat få användning för dessa sina kunskaper, samt att Söderström till följd däraf varit mindre verksam såsom skifteslandtmätare än såsom stadsplanelandtmätare. Förutom de arbeten, Söderström utfört inom städer, hade han utöfvat en anseelig verksamhet å flere tätare bebyggda orter inom Göteborgs och Bohus län, inom hvilket län så godt som hela hans verksamhet varit förlagd. I öfrigt hade han till stor del sysslat med mättnings- och utstakningsarbeten för afsöndringar. Samtliga berörda slag af göromål kunde utföras utan myndighets förordnande. Detta förhållande hade fört med sig, att Söderström varit i tillfälle tillhandagå allmänheten och bereda sig själf utkomst utan att förut hafva vunnit befordran till landtmätare på eget ansvar. Först sent syntes han hafva insett betydelsen af dylik befordran och därefter vidtagit åtgärder, hvarigenom sådan möjliggjorts. Nu omförmälda förhållanden vore äfven anledningen till att landtmäteristyrelsen icke ansett sig kunna uppföra Söderström på underdånigt förslag till distriktslandtmätartjänst, för hvars utöfvande i främsta rummet måste fordras omfattande erfarenhet inom skiftesväsendet.

På grund af beslut af 1885 års Riksdag finnes å allmänna indragningsstaten uppförda 48 pensionsrum till belopp af 1,600 kronor för hvarje att af Kungl. Maj:t, i den mån nämnda antal pensionsrum därtill lämnade tillfälle, vid kommissionslandtmätares afgang från landtmäteristaten äfvensom från anställning vid ekonomiska kartverket, därest sådan innehades, tilldelas kommissionslandtmätare, som uppnått 65 lefnadsår och tjänat minst 30 år samt under sammanräknadt 25 år varit anställd vid generallandtmäterikontoret eller vid ekonomiska kartverket eller såsom storskiftes- eller afvittringslandtmätare, vice kommissionslandtmätare eller kommissionslandtmätare och af Kungl. Maj:t pröfvades hafva under förenämnda 25 år varit verksam såsom landtmäteritjänsteman. Af dessa pensionsrum finnes för närvarande åtta lediga.

Då Söderström vid eventuellt afskedstagande under våren 1912 endast uppnått en lefnadsålder af 57 år och icke tjänstgjort mer än 11 år såsom vice kommissionslandtmätare och kommissionslandtmätare, uppfyllde han alltså icke villkoren för erhållande af någon af förenämnda pensioner.

Med hänsyn till ofvan omförmälda särskilda förhållanden förefunnes emellertid, enligt landtmäteristyrelsens mening, icke någon väsentlig skillnad mellan Söderströms verksamhet före och efter hans befordran till på eget ansvar arbetande landtmätare. På grund häraf ansåge landt-

mäteristyrelsen det åtminstone billigt och i viss mån äfven berättigadt att likställa en större del af Söderströms tjänsteår såsom auskultant med sådan verksamhet, som enligt förenämnda villkor skulle hafva utfövrats under 25 år för erhållande af pension. Beträffande Söderströms verksamhet ansåge sig landtmäteristyrelsen därför på det hela taget kunna uttala den mening, att densamma i förhållande till hans tjänsteår kunde betraktas såsom normal och att densamma, därest han kunnat kvarstanna i tjänst till en ålder af 65 år, icke bort utgöra hinder för erhållande af pension enligt ofvan omförmälda bestämmelser.

Det hufvudsakliga hindret i fråga om Söderströms pensionering syntes alltså bestå uti bristande lefnadsålder. Att han redan nu sökte pension berodde på styrkt sjukdom, på grund af hvilken Söderström åtnjutit tjänstledighet sedan den 7 december 1910. Då Söderströms hälsotillstånd enligt innehållet i föreliggande sjukbetyg syntes vara sådant, att han icke kunde antagas komma att vidare göra tjänst, syntes det äfven ur det allmännas synpunkt mest gagneligt, om pension bereddes honom till sådant belopp, att han kunde finna med sin fördel förenligt att begära afsked.

Distriktslandtmätarens lön utgjorde 2,000 kronor med tre ålders-tillägg, hvarterda å 400 kronor, och ägde distriktslandtmätare att vid 65 lefnads- och 35 tjänstår komma i åtnjutande af hel pension. Distriktslandtmätarens pension komme alltså i regel att uppgå till ett belopp af 3,200 kronor. I sammanhang med fastställandet af nya lönestaten hade förklarats, att sådana förutvarande innehafvare af kommissionslandtmätarbefattning, hvilka icke erhöle befordran till distriktslandtmätartjänst, skulle vara bibehållna vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem. Extra landtmätare åtnjöte ingen lön men däremot årligt arfvode till belopp af 1,600 kronor. Någon pensionsrätt vore emellertid icke tillförsäkrad extra landtmätare i denna egenskap. Nu omförmälda förhållanden tillika med de ökade lefnadskostnaderna och penningvärdets sänkning syntes enligt landtmäteristyrelsens mening tala för billigheten af att Söderströms pension bestämdes till ett belopp af 1,600 kronor.

På grund af hvad landtmäteristyrelsen sålunda anført, har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t tacktes hos Riksdagen göra framställning om bemyndigande att vid beviljande af nådigt afsked för Söderström tilldela honom ett af förenämnda 48 pensionsrum utan hinder däraf, att han icke uppfyllde de villkor därför, som funnes bestämda i Riksdagens skrifvelse den 20 maj 1885 angående reglering af utgifterna under rikstatens dåvarande nionde hufvudtitel.

Uti inforordadt utlåtande af den 15 januari 1912 har statskontoret i ärendet anført följande.

I egenskap af extra landtmätare är sökanden i åtnjutande af — förutom den ersättning, som enligt taxa utgår för hvarje förrättning — aflöning endast i form af arfvode å den af 1909 års Riksdag godkända och genom nådigt bref den 22 oktober samma år fastställda lönestaten för landtmäteristaten i orterna. I nämnda egenskap kan sökanden därför icke vara berättigad till pension enligt lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension. Enligt beslut i sammanhang med fastställande af omförmälda lönestat skola emellertid de innehafvare af kommissionslandtmätarbefattning, hvilka — såsom fallet är med sökanden — icke erhållit befordran till distriktslandtmätartjänst, hvarmed följer rätt till pension, vara bibehållna vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem. Då sökanden blott är 56 år gammal och kan räkna en tjänstetid såsom kommissionslandtmätare och vice kommissionslandtmätare af endast omkring 10 år, har han alltså ännu icke på länge uppfyllt villkoren för att komma i åtnjutande af ett utaf de enligt 1885 års Riksdags beslut medgifna pensionsrum för kommissionslandtmätare, hvarför icke heller på denna väg någon pension nu kan sökanden beredas.

Enligt hvad landtmäteristyrelsen anført beträffande sökandens verksamhet såsom landtmätare, efter det han den 5 maj 1880 anställdes såsom landtmäteriauskultant, torde emellertid denna verksamhet, som visserligen varit af speciellt slag, dock kunna såsom till större delen utöfvad under eget ansvar tåla jämförelse med den verksamhet, som författningsenligt kräves af en kommissionslandtmätare, för att han må komma i åtnjutande af pension. Vid sådant förhållande, och då sökanden enligt läkares intyg numera är till följd af sjukdom för all framtid oförmögen att sköta sin befattning och icke heller kan med arbete på sitt verksamhetsområde förskaffa sig sitt uppehälle samt han alltså icke lär någon längre tid kunna bibehållas vid förordnandet såsom extra landtmätare, ansåge statskontoret, att något årligt understöd efter afskedet borde honom af statsmedel beredas. Hvad beträffade det föreslagna pensionsbeloppet, 1,600 kronor, motsvarande den del af inkomsterna i tjänsten, som erhålles såsom arfvode å lönestaten, hade statskontoret icke något att däremot erinra.

Af ofvanberörda enligt 1885 års Riksdags beslut för kommissionslandtmätare inrättade pensionsrum till ett antal af 48 vore visserligen för närvarande 8 lediga; men då ännu torde finnas vida fler till distriktslandtmätare icke befordrade kommissionslandtmätare, hvilka

kunde vara berättigade till sådant pensionsrum, syntes det, enligt statskontorets mening, icke böra ifrågakomma, att något af dessa pensionsrum tilldelades den, som icke uppfyllt stadgade villkor.

På grund af hvad sålunda anförts hemställde statskontoret, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva, att sökanden finge från och med månaden näst efter den, under hvilken han entledigades från förordnandet att vara extra landtmätare, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 1,600 kronor.

På grund af hvad sålunda förekommit får jag, som ansluter mig till den af statskontoret i ämnet uttalade uppfattning, härmed i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t behagade i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva,

att sökanden må från och med månaden näst efter den, under hvilken han entledigats från sina befattningar i landtmäteristaten, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 1,600 kronor.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna nådigt bifall och förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet:

Curt Rothlieb.
